

ФИЛАТЕЛИСТА ФИЛАТЕЛИСТА

СВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

ПОСЕБНО ИЗДАЊЕ

БРОЈ 185

ФИЛАТЕЛИСТА

FILATELISTA

časopis СФС

Adresa:

Sremska 6/IV,
pošt. fah 702,
11001 Beograd

Telefon:

(011)-638-751

Žiro račun kod SDK:
60806-678-11966

Izdavački savet:

Dr Jovan Veličković

predsednik

Dr Dragoslav Đukanović

Miloš Jovanić

Nenad Kilibarda

Stevan Novaković

Dr Jovan Marisavljević

Redakcioni odbor:

**Prim. dr Branislav
Novaković**

Dipl. ing. Moco

Sumbulović

Dipl. ecc. Vojislav

Begović

Imre Vaci

**Jovan Reljin, dipl.
pravnik**

Glavni i odgovorni
urednik:

Reljin Jovan

Idejno rešenje korica:

**akad. slikar Dušan
Lučić**

štampa:

Štamparija PTT

Takovska 2

Beograd — 2.500 kom.

**ZA ČLANOVE SAVEZA FILATELISTA
SRBIJE, ČASOPIS JE BESPLATAN,
ZA OSTALE, PRIMERAK 15,00 DINARA**

PRETPLATU NA ČASOPIS MOŽETE

UPLATITI OPŠTOM UPLATNICOM

NA ADRESU:

SAVEZ FILATELISTA SRBIJE

ŽIRO-RAČUN 60806-678-11966

SA NAZNAKOM „ZA ČASOPIS“

GODIŠNJA PRETPLATA JE 100,00 DINARA

Izlazi dvomesečno ● Godišnja pretplata za Jugoslavi-
ju 100,00 — dinara, za inostranstvo 150,00.— dinara (za
avionsku poštu + 10 din. za Evropu i + 30 dinara
za ostale zemlje) ● Mali oglasi do 20 reči din. 40.—
svaka dalja reč 1 dinar. ● Uokvireni oglasi:

1/1 strana — 1000.— 1/2 strane — 500.—
1/4 strana — 250.— 1/8 strane — 150.—
1/6 strane — 100.—

Za radne organizacije: 1/1 strana — 2000.— din.

* * *

Published bimonthly by Union of Philatelists of
Serbia ● Annual subscription US \$ 8.— (for air mail
+ 1.— \$ Europe + 3.— \$ other countries) ● Little
advertisement: first 20 words US \$ 2.25 each addi-
tional word US \$ 0.07 ● Framed advertisement:

1/1 p — \$ 50 1/2 p — \$ 25; 1/4 — \$ 15;
1/8 p \$ 9; 1/1 p — \$ 6.

Discount 25% for four repetitions, 33% for six repe-
titions ● We do not accept mint or used samp. IRC
accepted at the base: 1 IRC = 0.20 US \$,

Our bank account: 320020-02587, Beobanka — Beograd

Rukopisi se ne vraćaju. Marke poslate radi klišira-
nja vraćamo u preporučenom pismu ili po dogovoru.
Preštampavanje dozvoljeno, uz navođenje izvora i
autora, ukoliko drugačije nije navedeno.

Unles otherwise stated, all items may be reprinted,
provided that the proper information is given of
source and author.

Po mišljenju Republičkog sekretarijata za kulturu
SR Srbije br. 413/380-73-02 od 16 maja 1973. godine
oslobođen poreza na promet.

ФИЛАТЕЛИСТА FILATELISTA

ЧАСОПИС САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

ГОДИНА
XXXI
БРОЈ 185

POSEBNO IZDANJE

ТИТО — НАША ИСТОРИЈА И БУДУЋНОСТ

Дубока туга присутна је у срцима свих радних људи и грађана наше земље. Умро је друг Тито. Ова потресна чињеница болно је одјекнула у свим срединама наше земље и широм света. Радни људи и грађани, народи и народности Југославије остали су без свог великана, свог највећег сина и најбољег друга.

Друг Тито је био троструки носилац Ордена народног хероја Југославије, Председник СФРЈ, председник Председништва СФРЈ, председник Савеза комуниста Југославије, маршал Југославије и врховни командант оружаних снага СФРЈ.

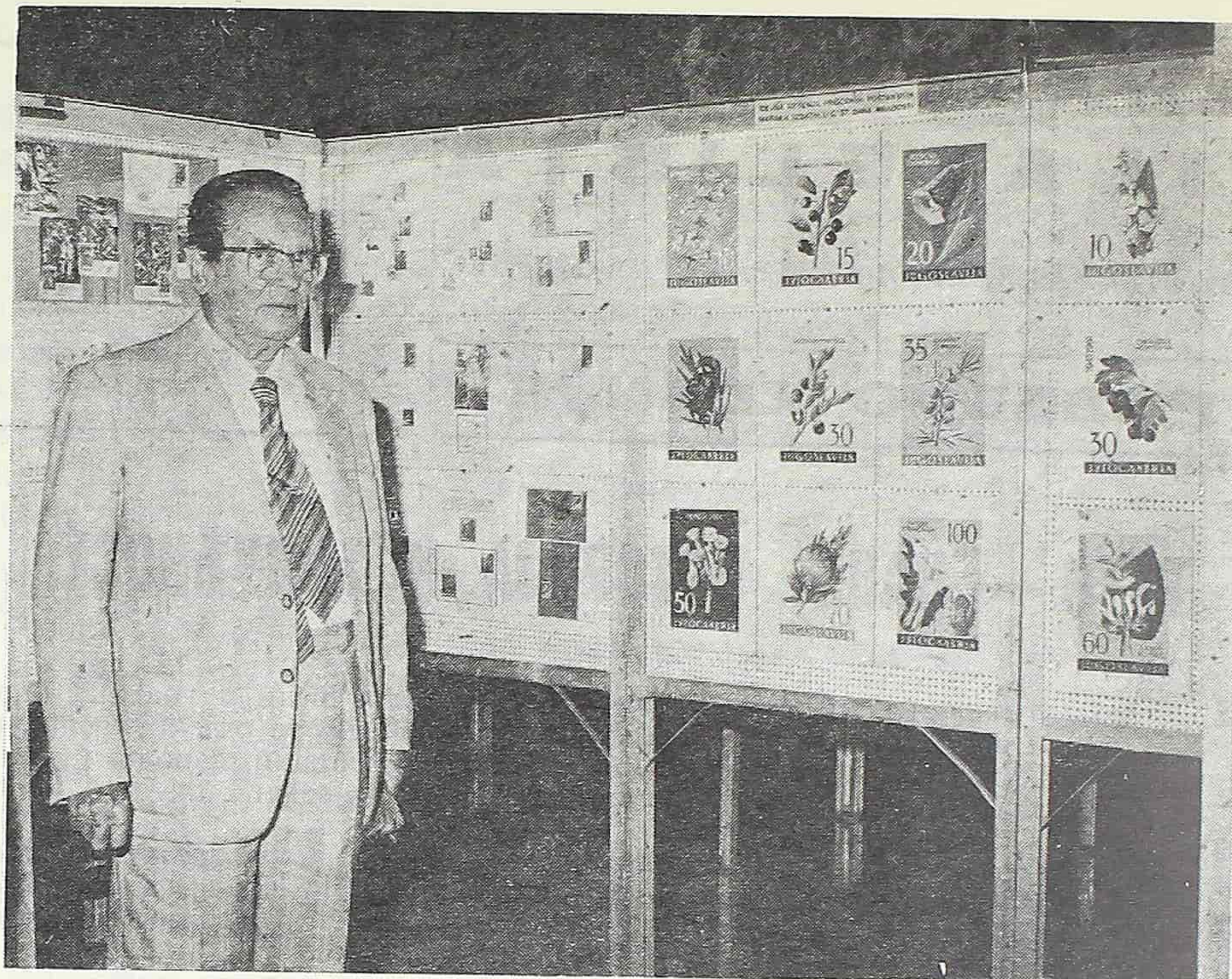
Бол због губитка вољеног Тита је неизмеран, као и понос што смо га имали, као и завет да ћемо следити његов пут. Величина и значај његовог дела обележили су целу епоху историје, оно превазилази просторе у којима живимо и представља стога, историјску обавезу за све нас, — оно је трајна основа наше будућности и перспективе света. Достојанство које смо исказали протеклих дана, садржи и људску жалост и сузе, али и чврстину и спремност да се настави у изградњи самоуправног социјализма, у очувању тековина Револуције, братства и јединства, наше независности, слободе и заједништва.

У прогласу Централног комитета СКЈ и Председништва СФРЈ, каже се између осталих тужних речи: „Тешки бол и дубока туга потресају радничку класу, народе и народности наше земље, сваког нашег човека, радника, војника и ратног друга, сељака, интелектуалца, сваког ствараоца, пионира и омладинца, девојку и мајку.“ Друг Тито је био истакнути пријатељ и друг радника, омладине и пионира, спортиста, уметника, имао је љубави и разумевања за најразноврсније активности и занимања. Волео је људе, њихова интересовања, својим животом живео је њихов живот. Можемо с поносом рећи да су и филателија и филателисти били у тим оквирима интересовања друга Тита. И сам се бавио спортом, ловом и риболовом, фотографијом, као и филателијом, мада само у ретким тренуцима одмора и слободног времена.

Са посебним интересовањем је у последњих неколико година пратио активност филателистичких организација и филателиста окупљених око Музеја „25. мај“. Са занимањем је слушао о припремама изложби „Најлепша тема“ и „Тито у филателији“, коју је маја прошле године и посетио. Већ тада је понудио и своју збирку за излагање на једној од наредних изложби у овом Музеју. Био је импресиониран начином постављања изложбе, инвентивношћу филателиста — излагача да креативно приреде своје збирке за излагање, као и лепотом наших марака и богатством издавачке делатности филателистичких друштава и саме ЗЈПТТ.

Наиме, изложба „Тито у филателији“ је на један заиста изванредан начин, кроз филателију, још једном убедљиво и сликовито показала колико су име и дело друга Тита utkани у сваку пору наше Револуције, Партије, Армије, самоуправљања, несврставања и активне мирољубиве коегзистенције, као политике међународних односа. Бројни пригодни коверти, жигови, као и поштанске марке које носе лик друга Тита, или су припремљени поводом Дана

младости, показују колико филателија прати и поштује те чињенице, док уметнички израз и лепота тих коверата и марака тек унеколико исказују огромну љубав коју филателисти негују према другу Титу.

Лик Председника Тита нашао се и на нашим овогодишњим маркама Европа ЦЕПТ, које су по јединственој теми ове године, приказале најславније личности европских земаља. Изузетно успела ликовна решења ових марака, које је ЗЈПТТ издала само неколико дана пре најтужнијег дана у нашој историји, допринела су иначе огромном интересовању филателиста из целог света за њих. Данас, уз комеморативне марке са ликом друга Тита, то су најтраженије и највредније марке међу филателистима у нашој земљи и иностранству. Пригодан коверат и дописница са пригодним жигом, припремљени за овогодишњу изложбу у Музеју „25. мај“, названу „Дан младости“, као и максимумкарта поводом изложбе „35-годишњица Штафете младости“ у истом Музеју, такође нису, као и поменута издања ЗЈПТТ, само филателистичке вредности, већ и својеврсни документи историје и наше епохе. Филателија је забележила наше друговање са њим, љубав и поштовање према њему и његовом делу, али и неизмеран бол због нужног растанка.

Филателија је била присутна у активностима друга Тита, живот и дело друга Тита названи су у филателији именом „најлепша“ и најдража тема“.

Пребогата је то тема да би се могла истражити и приказати за један живот. Стога то и филателији остаје као трајан задатак и дуг.

Филателисти Југославије, чланови Савеза филателиста Србије, Издавачки савет и Редакциони одбор часописа „Филателиста“, небројено пута исказивали су кроз своје активности љубав и поштовање према другу Титу. Показали су спремност да у оквирима својих активности понесу свој део задатака и радних обавеза, да допринесу заједничким напорима и друштвеном напретку, да активно учествују у друштвено-политичком и културном животу и изградњи наше земље. То ће чинити и убудуће. Дружење са свим оним што значи ТИТО неумишљиво је.

Јован Рељин

„У оквиру прославе Дана младости, Музеј „25. мај“ одабрао је и филателистичку манифестацију, оцењујући да ова област са много успеха обрађује тему посвећену личности друга Тита.

У области филателије активан је и ангажован веома широк круг наших људи, међу којима значајан део чини омладина, која је, што је сасвим разумљиво, посебно заинтересована за ову тему.

Музеј „25. мај“ је, пре свега, кућа младих; радничке, школске, и уопште све омладине и најмлађих, који су његови свакодневни посетиоци. Уверени смо да ће њих оваква изложба живо интересовати и стимулисати их да се активно баве филателијом. Али, и више од тога: инспирисаће их, у то дубоко верујемо, да се на разноврсне начине, још од младих дана, почну бавити изучавањем времена и историјске епохе у којој је средишна личност друг Тито.

Овај диван напор и лични пример што га пружа колекција Милутина Симића, коју излажемо, управо поучно указује какав се велики резултат може остварити ако се интересовање и активност усмере ка правом циљу.”

Љубица Станимировић: из уводне речи у каталогу изложбе „Најлепша тема“, Музеј „25. мај“, маја 1978. године.

„У овој установи која својим именом већ носи обележје Дана младости и рођендана друга Тита, прикупљају се и бележе сведочанства о успесима наше омладине, наших народа и народности и о нашој заједничкој, великој љубави коју гајимо према другу Титу.

Успешно приређена изложба поштанских марака, пригодних коверата и жигова, представља нов и својеврстан сусрет са нашом историјом и нашом стварношћу. Изложбени експонати представљају историјски документ али, и пре свега, текући, живи и динамичан ток изградње социјалистичког друштва и самоуправљања, под руководством друга Тита.

На овој изложби, која одише дубоким импресијама о историјској личности и делу друга Тита, и коју ће наша омладина вероватно са нарочитим занимањем посећивати, представљена су и наша и страна издања марака, пригодних коверата и жигова на ову, како је филателисти зову, нашу најлепшу и најдражу тему.

Поздрављајући организаторе ове успеле изложбе, пре свега домаћине — Музеј „25. мај“, Савез филателиста Србије, као и све присутне званице, желим пуно успеха у остварењу циљева ове и у организовању следећих манифестација у наредном периоду”.

Гојко Секуловски: из уводне речи приликом отварања изложбе „Најлепша тема“ у Музеју „25. мај“, 1978. године.

TITO U FILATELIJI

Milan V. Petković

Mada su ličnost i delo Druga Tita neodoljivi od naše istorije i razvoja i ugleda naše zemlje u svetu, ipak se, po filatelističkim merilima, obrada lika i dela Druga Tita u filateliji može izdvojiti u jednu posebnu filatelističku oblast.

Prvi pokušaj filatelističke akcije na temu Tito, ponikao je još u Narodno-oslobodilačkom ratu. U decembru 1943. godine, umetnik Vanja Radauš koji se tada nalazio u Otočcu, izradio je predlog za poštansku marku na kojoj je bio prikazan profil i poprsje Druga Tita sa konturama petokrake zvezde u pozadini. Na donjoj strani crteža bila je označena vrednost marke „5 kuna — dinara 5”. Na osnovu crteža, u partizanskoj bazi u Kočevskom Rogu, slikar Božidar Jakac je pokušao da izradi marke. Međutim, pošto to nije bilo moguće izvesti tehnikom kojom se raspolagalo, Jakac je izradio pretisak sa natpisom „O. F. Slovenija” koji je otiskivan na zaplenjene italijanske marke.

Rat je još trajao, kada je 18. novembra 1944. godine u Vašingtonu (SAD), objavljen prigodan koverat na kome je bio simboličan crtež sa bakljom slobode, albanskom i jugoslovenskom zastavom, albanskim orlom i likom maršala Tita. Na kovertu, ispod ilustracije, bio je tekst na engleskom: „THE CAPITAL OF ALBANIA WAS LIBERATED BY YUGOSLAV PARTISANS” („Glavni grad Albanije oslobodili su jugoslovenski partizani”). Beograd je u to vreme još uvek slavio oslobođenje a naša Narodnooslobodilačka vojska je vodila ogorčene borbe za konačno oslobođenje zemlje i okončala svoj slavni borbeni put. Mada istorijski netačan tekst na kovertu potvrđuje da je već tada ugled Druga Tita i Jugoslavije u svetu bio veliki.

Lik maršala Tita pojavio se prvi put na našim markama 21. februara 1945. godine, kada je izašla prva serija maraka Demokratske Federativne Jugoslavije za koju je nacrt pripremio Đorđe Andrejević Kun i koja je štampana u štampariji Državne markarnice u Beogradu. Oznaka vrednosti je bila izražena u okupacionim dinarima, a serija je imala četiri vrednosti: 5, 10, i 30 dinara. Motiv na svim markama je bio isti i predstavljao je poprsje maršala Tita u maršalskoj uniformi i Orden narodnog heroja. Već sledećeg meseca, 2. marta, puštaju se u opticaj dopisne karte na čijoj je naslovnoj strani, u gornjem desnom uglu, slika maršala Tita u uniformi. Tekst na dopisnici je na srpskohrvatskom jeziku a oznaka vrednosti (5 dinara) u okupacionim dinarima. Iste godine, 19. aprila, izlazi iz štampe dopisnica sa istim motivom ali sa tekstom na makedonskom jeziku.

Na sam Dan pobede nad fašizmom i isterivanja poslednjeg okupatorskog vojnika sa naše teritorije, 15. maja 1945. godine, izlazi serija maraka od osam vrednosti na kojima je isti motiv kao i na prethodnoj. Vrednost maraka je izražena u DFJ dinarima jer je u međuvremenu izvršena zamena novca.*)

U oktobru iste godine, u okviru serije redovnog izdanja s partizanskim motivima, izdate su i marke sa likom Vrhovnog komandanta (od 2 dinara — crvene i od 4 dinara — tamnoplave boje). Ta serija je kasnije više puta štampana (u izmenjenim bojama, vrednostima i pretiscima).

U februaru 1946. godine, pušta se u opticaj dopisnica sa tekstom na slovenačkom jeziku i otisnutom markom sa likom maršala Tita, a 24. aprila dopisnica za međunarodni saobraćaj sa istim motivom. Tekst na dopisnici je na slovenačkom i francuskom jeziku.

U periodu od 1. novembra 1948. do kraja 1949. godine, pušteno je u opticaj devet koverata i dopisnica sa likom maršala Tita na markama otisnutim na njima.

Prvi maj 1950. godine, obeležen je puštanjem u tečaj marke sa likom Druga Tita i maksimum karte. Isti motiv je korišćen i za otisak marke na dopisnici za međunarodni saobraćaj koja je izdata te godine. Tekst na dopisnicama je na srpskohrvatskom, makedonskom i francuskom jeziku.

Na prigodnoj spomen-marki povodom Dana JNA namenjenoj za vazdušni saobraćaj, koja je izdata povodom desetogodišnjice JNA, prikazan je lik maršala Tita u partizanskoj uniformi koji dominira na levoj polovini marke, dok su na desnoj polovini prikazani tenk, avioni i građevinski objekti — simboli odbrane i obnove.

*) Novac je menjan po kursu 20 okupacionih dinara = 1 DFJ dinar.

Prva naša posleratna serija maraka, štampana u specijalizovanoj instituciji za takvu vrstu izdavačke delatnosti (štampanija „Courvoasier“ u Švajcarskoj) posvećena je proslavi šezdesetog rođendana maršala Tita. Serija sadrži tri vrednosti na kojima su reprodukcije dela tri naša velika likovna umetnika Đorđa Andrejevića Kuna (15 dinara), Božidara Jakaca (28 dinara) i Antuna Augustinčića (50 dinara). Marke su štampane u tehnici heliogravure a izdato je ukupno 70.000 kompletnih serija. Istovremeno sa serijom, pojavili su se prigodan žig i koverat prvog dana a izdata je i maksimum karta na kojoj je bio isti motiv kao i na marki od 50 dinara. Nešto izmenjen motiv sa marke od 28 dinara iste serije, korišćen je za ilustraciju koverta prvog dana a kasnije i koverta izdatog povodom održavanja VI Kongresa KPJ (ispod slike maršala Tita dodata je lovorova grančica i lepršava traka sa natpisom 1892—1952).

Januara 1953. godine, Drug Tito je izabran za prvog Predsednika Republike, što je na odgovarajući način obeleženo i u filateliji izdavanjem prigodne marke, spomen-koverta i žiga. Marka je rađena po nacrtu umetnika T. Krnjajića i P. Mladenovića prema skulpturi A. Augustinčića a natpisi na marki su, s gornje strane: „Prvi Predsednik Republike 1953“ a s donje: „FNR Jugoslavija“. Frankaturna vrednost iznosila je 50 dinara. Na spomen kovertu prikazan je list pergamenta na kome je tekst: „U spomen izbora prvog Predsednika Republike 14. 1. 1953“. Iste godine, povodom desetogodišnjice Drugog zasedanja AVNOJ-a, izdata je serija od tri marke (15, 30 i 50 dinara) i na marki od 50 dinara predstavljen je maršal Tito u partizanskoj uniformi za govornicom.

Od tada pa do kraja 1978. godine, lik Druga Tita ili njegovo ime i delo poslužili su više od 200 puta kao motiv, ne samo u našoj već i u filateliji drugih zemalja i Organizacija ujedinjenih nacija.

Pored prigodnog koverta koji se pojavio u Vašingtonu 18. novembra 1944. godine, lik i ime Druga Tita pojavili su se kao motiv na markama i drugim izdanjima filatelističkog karaktera u više zemalja a od toga su značajnija: specijalni žig povodom posete maršala Tita Čehoslovačkoj (22. marta 1946) i Mađarskoj (7. decembra 1947), prigodan koverat i specijalni žig Ujedinjenih nacija povodom govora našeg Predsednika u Generalnoj skupštini OUN 22. septembra 1960, serija prigodnih koverata izdatih u Mariboru a frankiranih markama i žigosanih žigovima Akre, Lome, Aleksandrije, Monrovije, Rabata, Tunisa, Konakrija i Bamaka štampanih povodom puta prijateljstva Druga Tita po zemljama Afrike, prigodna marka sa likom Druga Tita i koverat povodom posete Predsednika SFRJ Brazilu (19. septembra 1963), prigodna marka sa likom Druga Tita i prigodan koverat sa natpisom „Visita del presidente de Yugoslavia marschal Josip Broz Tito“ povodom posete Meksiku 16. oktobra 1963, prigodan žig povodom posete SAD (Vašington, 17. oktobra 1963), prigodan koverat i specijalan žig povodom sastanka premijera Indire Gandi, predsednika Tita i predsednika Nasera u Nju Delhiju 21. oktobra 1966. godine, prigodni koverti i žigovi povodom posete Druga Tita Indiji i Vatikanu (25—29. marta 1971.), prigodan koverat sa likom Predsednika povodom posete S. R. Nemačkoj (24. juna 1974), maksimum karta i prigodna marka sa likovima predsednika Tita i Kim Il Sunga povodom posete Druga Tita NDR Koreji (30. avgusta 1977).

Pored ovih, filatelija je obeležila niz događaja u kojima je Drug Tito uzeo učešće tako da lista filatelističkih ostvarenja na temu Drug Tito nije ni približno iscrpljena. Izložba pod nazivom „Najlepša tema“ koju je organizovao Muzej „25. maj“ u maju 1978. godine, najbolje pokazuje koliko je široko polje delatnosti i interes koji pokazuju poštanske uprave u svetu za tu temu i na koje sve načine filatelije raznih zemalja obrađuju lik, ime i delo našeg predsednika. Ove godine je, u organizaciji Muzeja „25. maj“, Zajednice jugoslovenskih PTT i Udruženja filatelističkih saveza Jugoslavije, u okviru majskih svečanosti, otvorena i opštejugoslovenska izložba pod nazivom „Tito u filateliji“. Izložba je otvorena 10. maja 1979. godine u prostorijama Muzeja „25. maj“. Tako se „Najlepša tema“ pretvara polako u tradicionalnu filatelističku izložbu koja je samo jedan prilog više da se majske svečanosti što lepše i raznovrsnije proslave.

Ova tema upućuje takođe i na čitav niz drugih tema sa kojima je lik, ime i delo Druga Tita u direktnoj ili indirektnoj vezi (Kongres SKJ, kongresi samoupravljača, KEBS i tako dalje). Zbog toga, tu temu ne možemo oštro odvojiti od drugih, mada, ako se primene najstroži kriterijumi, to ipak možemo učiniti a da celinu ne oštetimo ili je prikratimo za neki manji ili veći deo.

(„Filatelista“ broj 181)

Čini mi se, da u ovom trenutku istorije kada proslavljamo širom naše zemlje izuzetni istorijski događaj — šezdesetgodišnjicu od osnivanja KPJ u čiju je revolucionarnu ulogu i istorijsku misiju menjanja epoha na ovim našim jugoslovenskim prostorima neraskidivo utkana ličnost i stvaralačka delatnost druga Tita — Muzej „25. maj“ nije mogao naći bolju priliku za osvetljavanje svestranosti ovog jubileja time što je u ovim prostorijama omogućio priređivanje ove izložbe, koja na jedan nov i svojevrsan način ukazuje i na markantne belege, koje je bogata delatnost druga Tita, kao revolucionara i državnika, ostavila i u takvoj oblasti koja predstavlja svakodnevno komuniciranje miliona ljudi, kao što je poštanska marka i filatelija.

U višemesečne pripreme za otvaranje ove izložbe uložen je ogroman trud velikog broja ljudi, organizatora i izlagača, koji su, kao što to filatelija i podrazumeva, radili uglavnom dobrovoljno, sa ljubavlju i željom da ova izložba dostigne najviši domet koji je moguć u našim uslovima.

Uveren sam da je rezultat tog zajedničkog, predanog timskog rada preva-zišao očekivanja svih nas. Naime, rad na filatelističkoj obradi ukupnog poštanskog materijala na ovu temu bio je očito, ne samo zadovoljstvo i podsticaj, već i duboka inspiracija, da se što više, bolje i jasnije istaknu svi aspekti genijalne ličnosti i svestrane uloge koju u našoj istoriji i današnjici ima drug Tito.

Samoupravna socijalistička i nesvrstana Jugoslavija danas, rezultat je socijalističke revolucije, oružane borbe naših naroda i narodnosti u ratu i stalne borbe nakon njega za mir, za progres, za učvršćenje naše nezavisnosti, za bolje društvene i međuljudske odnose, za odlučujući položaj radnog čoveka u našem društveno-ekonomskom i samoupravnom političkom sistemu, za široku povezanost sa svim narodima i pokretima u svetu koji se bore za oslobodilačke ciljeve.

To je naša istorija i stvarnost, kojom se uvek možemo ponositi i na kojoj počiva veliki ugled i duboko uvažavanje naše zemlje u svetu.

Sve je to učinjeno i dalje se razvija i produbljuje pod vođstvom druga Tita kao rukovodioca Saveza komunista Jugoslavije i Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Njegovo delo i ličnost, koja je u neprekidnom stvaralačkom zamahu, obeležavaju celu jednu epohu svetske istorije, sastavni su deo naše i svetske istorije.

Filatelija je, kao društvena aktivnost i istraživački rad, samo jedna od bezbroj mogućnosti da se na vizuelan, estetski privlačan i muzeološki atraktivan način izloži taj tok istorije, da se prikažu njeni graditelji i zabeleže rezultati njihovog dela.

Posetioci ove izložbe imaju zadovoljstvo da saznaju u kojoj meri su teme vezane za ličnost i delo druga Tita, ovde obrađene i prikazane prisutne u živoj aktivnosti filatelista iz svih krajeva Jugoslavije, počev od pionira i omladinaca, do najistaknutijih kolekcionara. Takođe, da na ovoj, drugoj u nizu planiranih filatelističkih izložbi u Muzeju „25. maj“ sagledaju bogatu i raznovrsnu izdavačku delatnost Zajednice jugoslovenskih pošta, odnosno Biroa za marke i izdavačko-informativnu delatnost Zajednice jugoslovenskih PTT i napore koji se ulažu da kroz tu delatnost izraze sve one značajne poruke i vrednosti koje ličnost i delo druga Tita imaju i nose.

Muzej „25. maj“ je široko otvorio svoje prostorije i ovom izložbom uveo nas u jedno novo, nesvakidašnje viđenje sa drugom Titom, u jedan neuobičajen i izuzetno zanimljiv susret sa njim i njegovim delom, i time, sa nama samima.

Možemo svi zajedno poželeti da u budućnosti ovakvi susreti budu sve brojniji.

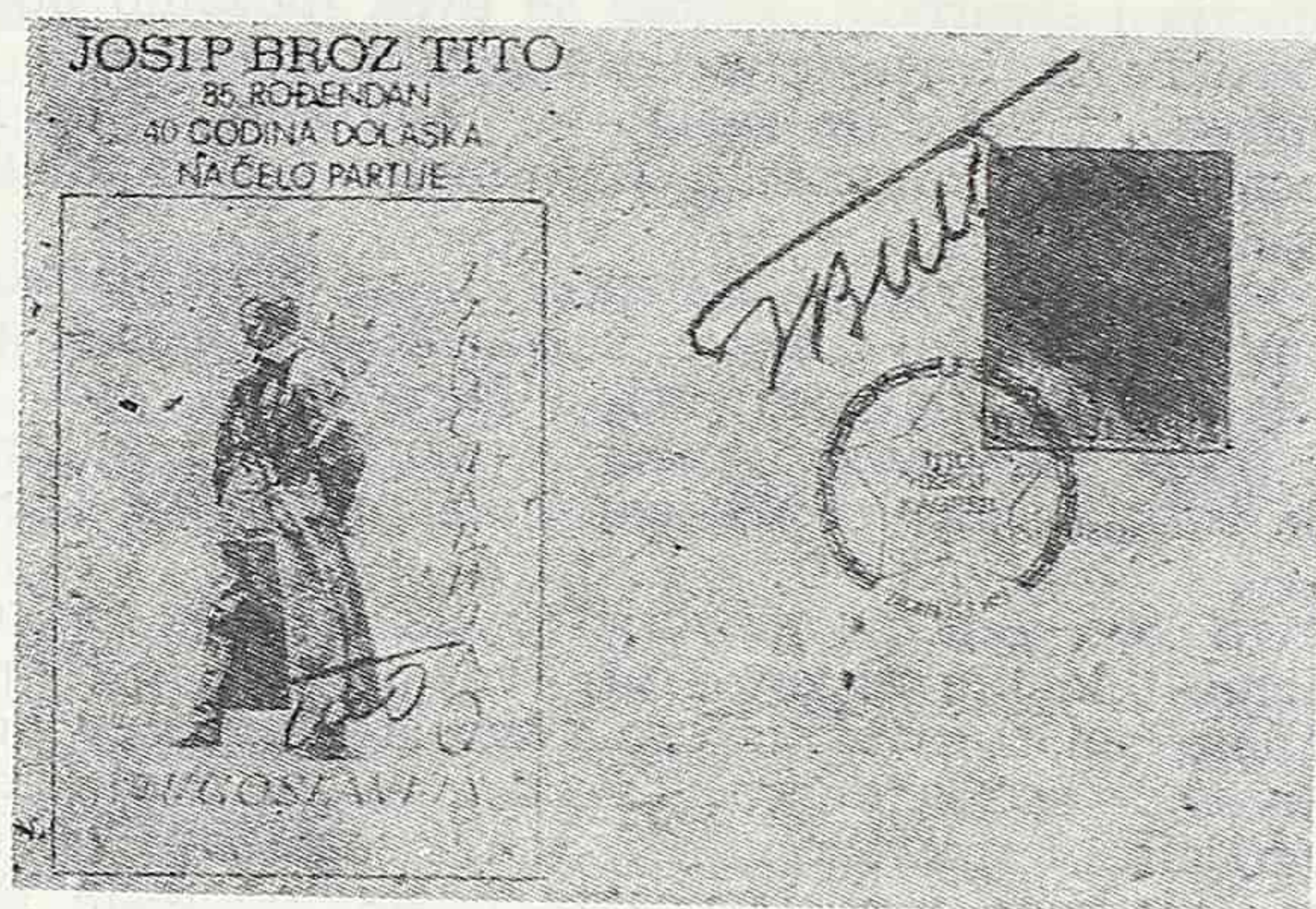
Lazar Mojsov: Iz uvodne reči prilikom otvaranja izložbe „Tito u filateliji“ u Muzeju „25. maj“, maja 1979. godine

Niz prijatnih okolnosti pratilo je pripreme ove jugoslovenske filatelističke izložbe, originalno, popularno i jednostavno nazvane „Tito u filateliji”. Počev od velike zainteresovanosti filatelista i organizacija koji se pojavljuju kao izlagači i nosioci organizacije izložbe, velikog broja ljudi koji su svoje slobodno vreme uložili u dobrovoljan rad na priređivanju eksponata, pripremi biltena, kataloga i drugih izdanja, do uslova u prelepom ambijentu samoga Muzeja „25. maj” koji je, kao i na prošlogodišnjoj filatelističkoj manifestaciji, istinski domaćin jedne ovakve nacionalne smotre i zajedničke akcije.

Iako su ukupne pripreme trajale više meseci, entuzijazam i želja da se u svakom detalju postigne najviše, bili su snažni motiv u radu Počasnog odbora, Organizacionog odbora, brojnih radnih grupa i širokog kruga filatelista i drugih učesnika u njenoj organizaciji.

Polazeći od činjenice da i pored sve snažnijeg razvoja filatelije u jugoslovenskim razmerama, već dugo vremena nije bilo i jugoslovenskih izložbi, zatim, da je uspeh prošlogodišnje izložbe „Najlepša tema” iz kolekcije maraka Milutina Simića prevazišao sva očekivanja, a posebno, da je u godini obeležavanja 60-godišnjice Saveza komunista Jugoslavije i SKOJ-a, zajednički interes Muzeja „25. maj”, Zajednice jugoslovenskih PTT i Udruženja filatelističkih saveza Jugoslavije da na svoj način radno učestvuju u proslavi tog jubileja, pristupilo se organizovanju prve ovakve jugoslovenske filatelističke izložbe. Izložba ima dakle, posebno značenje za svakog od organizatora, ali i svoje zajedničko, opšte-društveno značenje. Ona je i jedna od niza manifestacija koje se u Beogradu, u Muzeju „25. maj”, održavaju u okviru „Majskih svečanosti 1979”, povodom Dana mladosti i rođendana druga Tita.

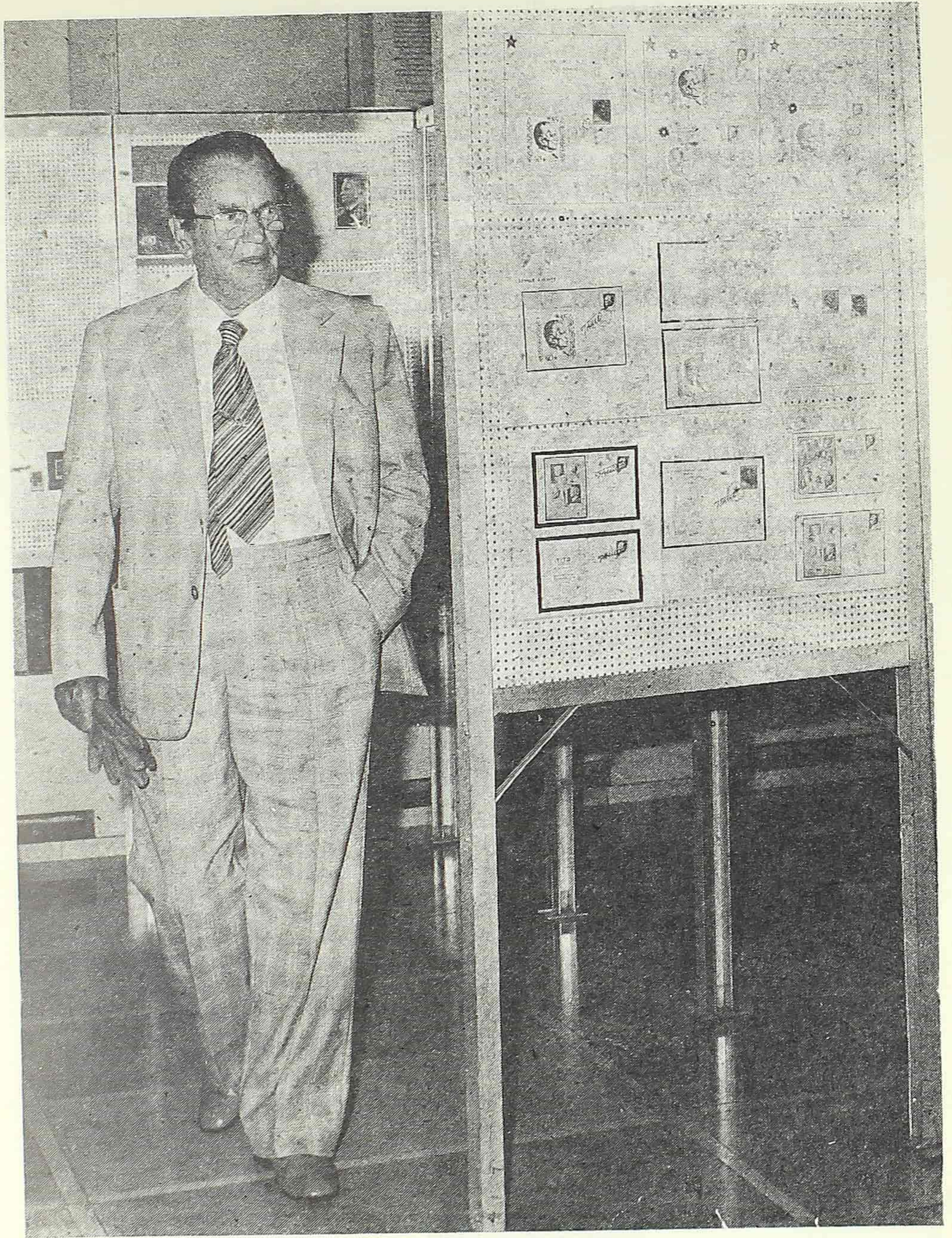
Izložba predstavlja veoma značajnu akciju za sam Muzej „25. maj”. Naime, u celom istraživačkom projektu „Tito u filateliji” izložba će, postavljena po svim muzeološkim ali i filatelističkim pravilima, poslužiti kao temeljna osnova daljeg rada na istraživanju, razvrstavanju i proučavanju obilja filatelističkog materijala koji se odnosi na istorijsku ličnost, delo i ulogu druga Tita. To znači da ova, druga po redu filatelistička izložba u Muzeju, svakako ima svoj prirodni nastavak u sličnim izložbama idućih godina, što filatelisti Jugoslavije mogu samo da pozdrave i svesrdno pomažu.

Masovnost po broju učesnika u pripremi i organizaciji izložbe, bez obzira na način njihovog učešća, prevazišla je dosadašnja iskustva. Ova akcija okupila je veliki broj ljubitelja ovog hobija, ali i zainteresovala širi krug ljudi koji se filatelijom ne bave, kao što su akademski slikari, grafički stručnjaci, kustosi i drugi, koji su svojom kreativnošću i stručnošću doprineli uspehu ove manifestacije.

Iako izložba nema takmičarski karakter, na izložbi je prisutan veliki broj izlagača. To potvrđuje njihovu spremnost i raspoloženje da na, za filateliste naj-svečaniji način — putem smotre maraka, prikažu svoju delatnost, opredeljenja, obrazovne, vaspitne i druge društveno-korisne osobine svog bavljenja u slobodnom vremenu.

Jovan Reljin: iz uvodne reči u katalogu izložbe „Tito u filateliji”, Muzej „25. maj”, maja 1979. godine

DRAGI DRUŽE TITO,

*GODINAMA VEĆ,
U NAŠOJ SAMOUPRAVNOJ SOCIJALISTIČKOJ
I NESVRSTANOJ JUGOSLAVIJI,
INSPIRISANI VAŠIM STVARALAČKIM GENIJEM —
FILATELISTI JUGOSLAVIJE ORGANIZOVANI
U UDRUŽENJE FILATELISTIČKIH SAVEZA JUGOSLAVIJE
SVOJIM RADOM DOPRINOSI JAČANJU I RAZVOJU
FILATELIJE
KAO DRUŠTVENO KORISNOG RADA.*

*GODINAMA VEĆ,
SVOJIM AKTIVNOSTIMA U ZEMLJI I INOSTRANSTVU,
PUTEM IZLOŽBI I DRUGIH FILATELISTIČKIH
MANIFESTACIJA,
DOPRINOSIMO AFIRMACIJI UGLEDA
NAŠE SAMOUPRAVNE SOCIJALISTIČKE ZAJEDNICE.*

*PREKO POŠTANSKIH MARAKA I FILATELIJE
POTVRĐUJEMO I RAZVIJAMO VREDNOSTI
NAŠE REVOLUCIJE,
SAMOUPRAVLJANJA I NESVRSTANE POLITIKE.*

*VAŠE STVARALAŠTVO I NEIZMERNI ENERGIJA,
NAŠA JE STALNA INSPIRACIJA I NADAHNUĆE.*

*SVOJIM DELOVANJEM U GODINI JUBILEJA
60-GODIŠNJICE SKJ I SKOJ-a
JOŠ SNAŽNIJE OKUPLJAMO OMLADINU I PIONIRE
I ZALAŽEMO SE ZA JAČANJE BRATSTVA I JEDINSTVA
NAŠIH NARODA I NARODNOSTI
I DOSLEDNO OSTVARIVANJE POLITIKE
KOJOM NAS VI VODITE.
ZLATNA PLAKETA FILATELISTA JUGOSLAVIJE
IZRAZ JE NAŠE ZAHVALNOSTI ZA SVE ŠTO STE
UČINILI I ŠTO ĆETE UČINITI U BUDUĆNOSTI.*

*Predsednik UFSJ
Janez Lukač*

*Poruka Udruženja filatelističkih saveza Jugoslavije
Predsedniku Titu, u pripremljenoj a neuručenoj zlat-
noj plaketi UFSJ*

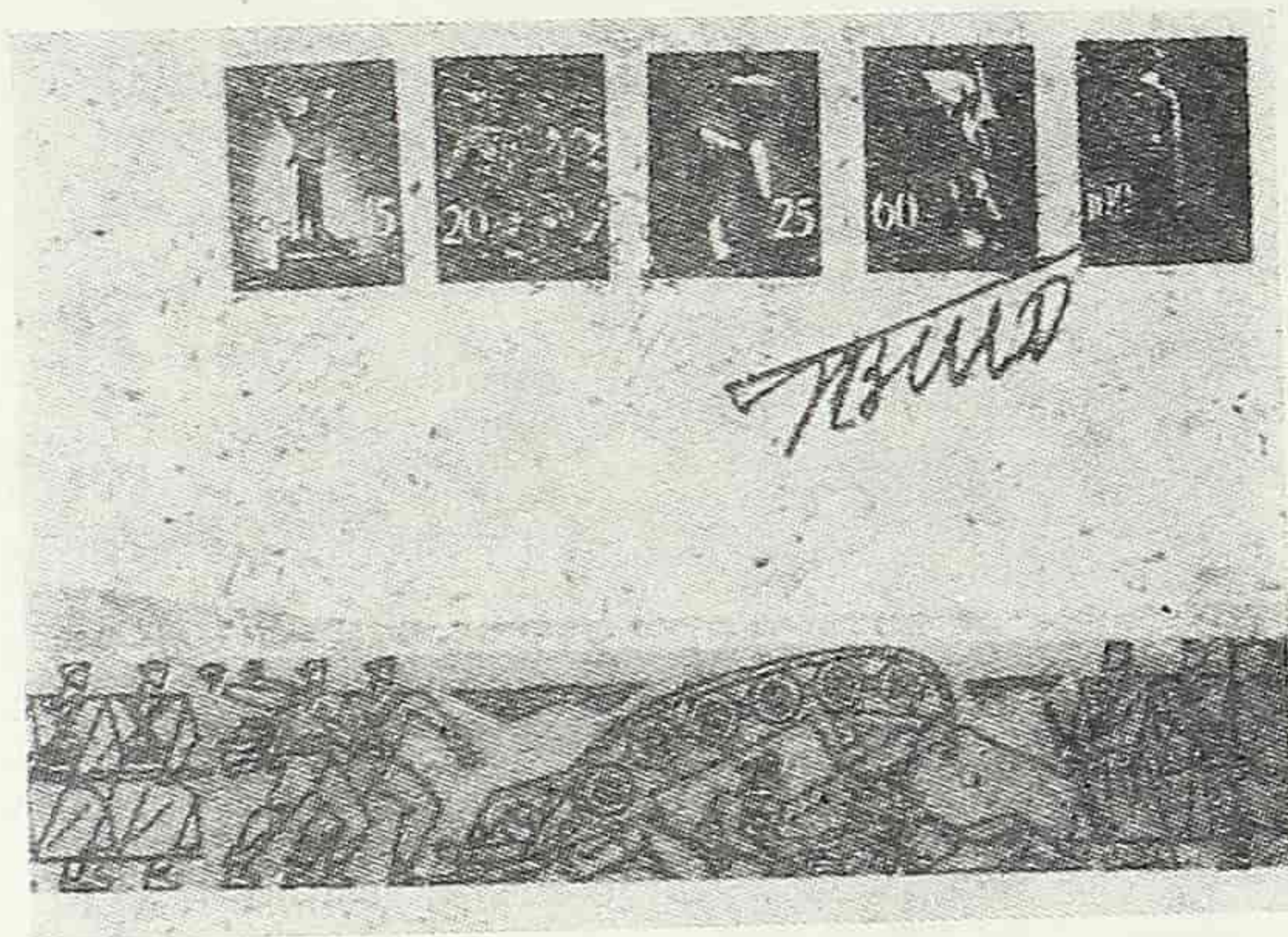
TITO — NAJLEPŠA TEMA V FILATELIJI

Ivan Jakič

Tito, njegovo delo in revolucionarno izročilo, bo še naprej živel v srcih jugoslovanskih filatelistov. Kakor je nesmrtno njegovo delo, bo njegov lik vedno prisoten v zbirkah jugoslovanskih filatelistov, na znamkah in na spominskih kuvertah filatelističnih društev po vsej naši socialistični samoupravni in neuvrščeni skupnosti, s katerimi so, in bodo oznamovali mejnike iz njegovega revolucionarnega dela in življenja.

Zbirke, posvečene tovarišu Titu, so med jugoslovanskimi filatelisti najbolj popularne, so „najlepša tema“ v filateliji. Ta priljubljenost pa sega tudi daleč prek naših meja, saj so zbirke o Titu velikokrat deležne izredne pozornosti na mednarodnih razstavah.

Že bežen pregled nekaterih popolnejših zbirk s to temo kaže, da tudi na znamkah in spominskih kuvertah odseva Titovo življenje in delo, življenje in izročilo velikega državnika, revolucionarja in socialističnega misleca, njegovi napor pri oblikovanju revolucionarne partije, vizionarsko predvidevanje revolucionarnega raspleta, organiziranje oboroženega boja proti okupatorju, njegov prispevek v boju za demokratizacijo in obrambo neodvisnosti ter revolucionarno družbeno preobrazbo. Odseva njegov neizmerni prispevek h graditvi nove Jugoslavije, novih družbenih odnosov na temeljih socijalističnega samoupravljanja in nove poti v mednarodnih odnosih — neuvrščenosti.

Doslej je v Jugoslaviji izšlo devetinosemdeset znamk in pet spominskih blokov z likom tovariša Tita, prvič 21. februarja 1945. leta, zadnja oziroma prva posmrtna znamka pa je izšla dva dni po njegovi smrti. Pri oblikovanju znamk s Titovim likom so sodelovali najvidnejši jugoslovanski umetniki: Đorđe Andrejević-Kun, Božidar Jakac, Antun Augustinčić, Omer Mujadžić, Đorđe Prudnikov. S Titovim likom je izšlo tudi 7 znamk Svobodnega tržaškega ozemlja, štiri znamke so izšlo ob njegovem obisku v Ljudski demokratični republiki Koreji, po eno znamko pa sta izdali Brazilija in Mehika leta 1963.

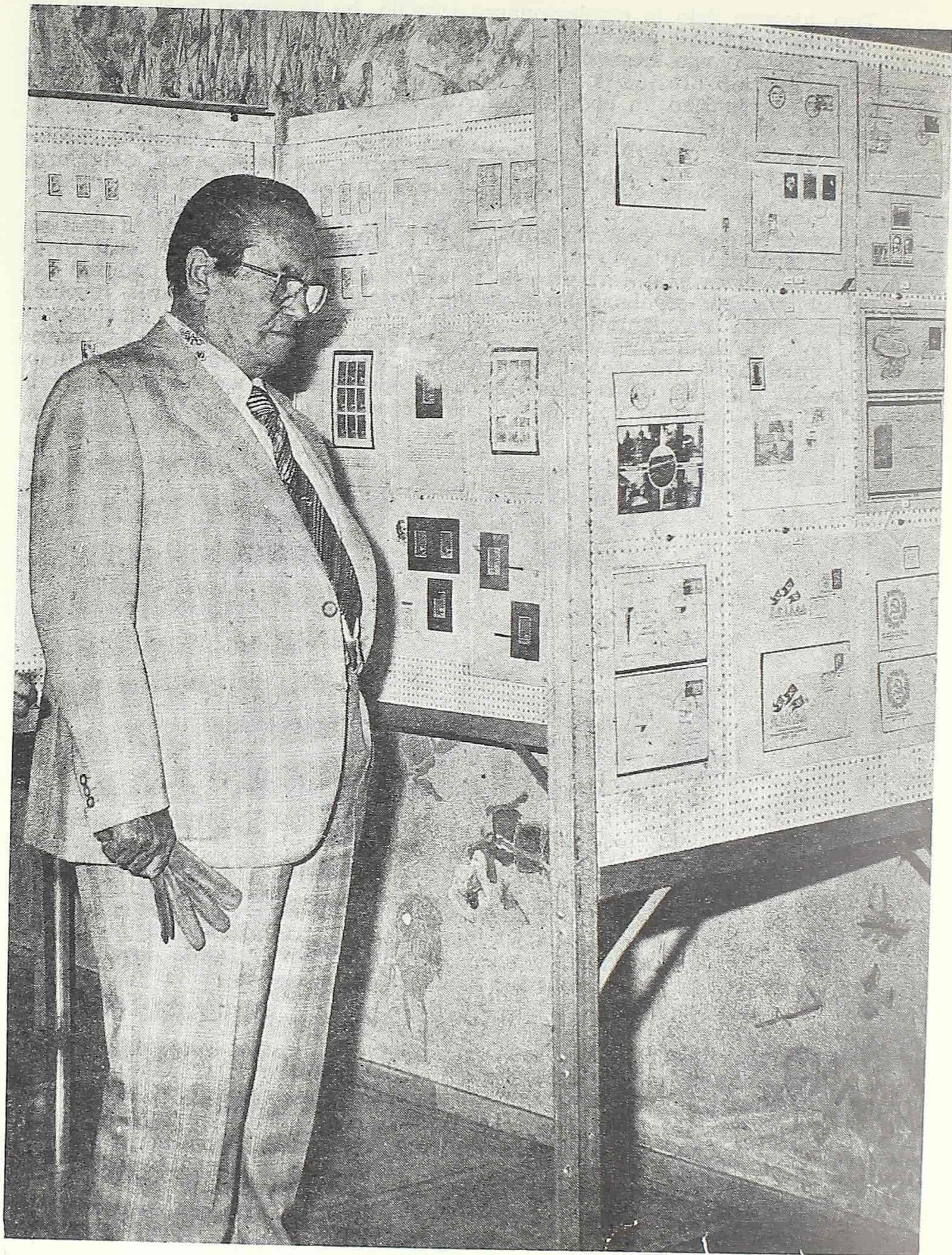
Število spominskih kuvert s Titovim likom, ki so jih izdala filatelistična društva v naši domovini, je veliko. Tudi filatelisti v tujini so s spominskimi kuvertami oznamovali obiske našeg predsednika v njihovih državah.

Posebno priznanje smo jugoslovanski filatelisti dobili, ko je Titov muzej, Muzej „25. maj“ v Beogradu, predlani organiziral prvo filatelistično razstavo, posvečeno tovarišu Titu. Lani je Titov muzej, skupaj z Združenjem filatelističnih zvez Jugoslavije in Skupnostjo jugoslovanskih pošti, telegrafov in telefonov (SJ PTT), pripravil jugoslovensko razstavo z naslovom Tito v filateliji, ki si jo je ogledal tudi predsednik Tito sam.

Še ta mesec se bomo jugoslovanski filatelisti oddolžili Titovemu spominu z rastavo treh najpopolnejših zbirk o Titu v Muzeju „25. maj“.

(Ovaj tekst objavljen je u specijalnoj emisiji Radio Ljubljane 11. maja 1980. godine)

НАДАХНУТО И УПЕЧАТЉИВО

Војислав Беговић

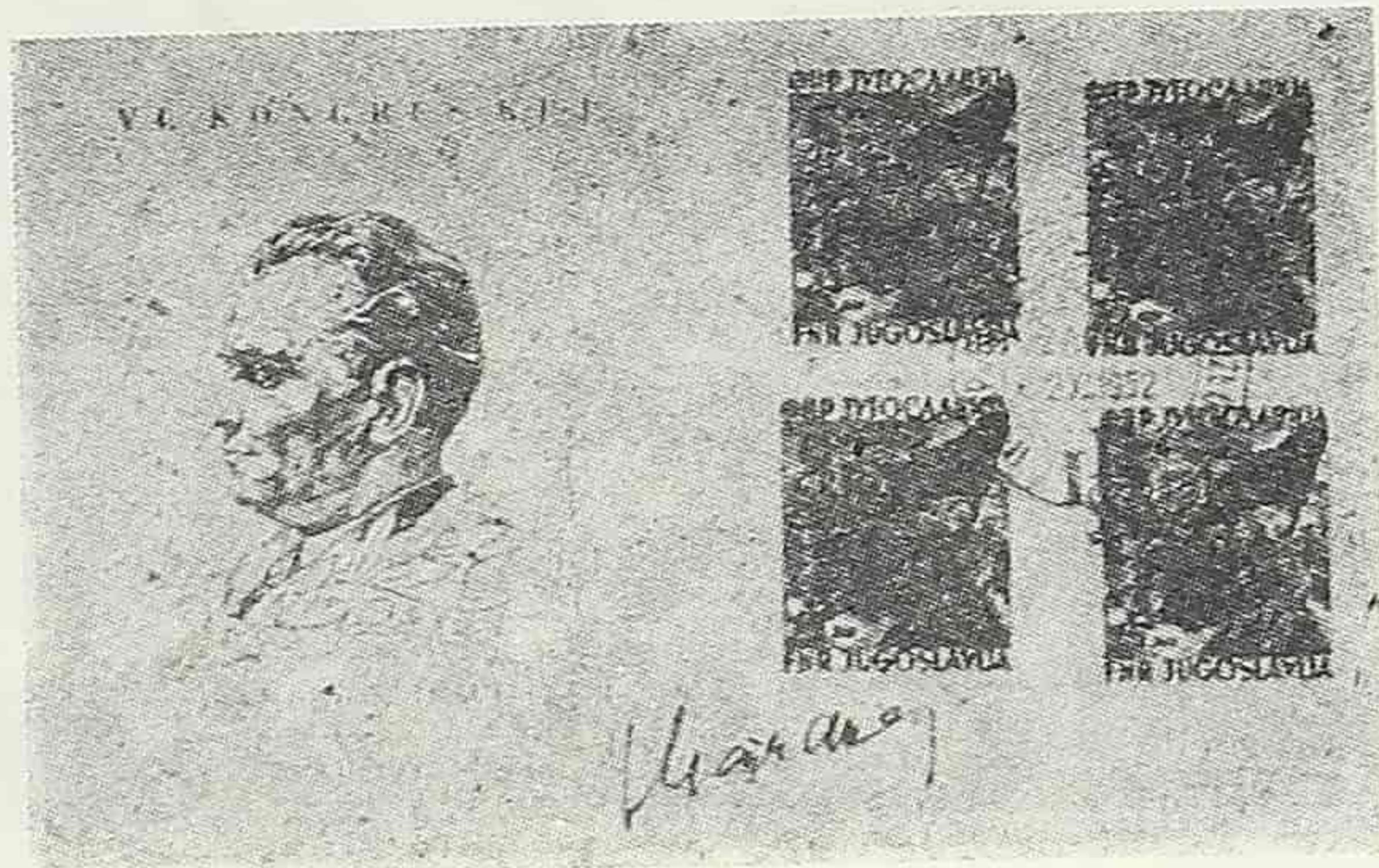
У пријатном амбијенту ПТТ Музеја ЗЈПТТ у Београду, 7. маја отворена је изложба „Тито на југословенским маркама“.

Више од три и по деценије на југословенским маркама налази се лик који изражава нашу заједничку историју, садашњост и будућност, судбину народа ове епохе и свих народа који другују са слободом и за њом жуде. Тито је стална и непресушна инспирација уметника чије је уметничко сведочење донело бројне студије, скице и портрете најдражег лика. Нека од ових уметничких дела коришћена су и за емисије југословенских поштанских марака, пригодних и редовних издања.

Прве емисије поштанских марака Демократске Федеративне Југославије са ликом Маршала Тита и ознаком вредности у окупацијским и ДФЈ динарима штампане су 21. фебруара и 15. маја 1945. године. Нацрт за ове поштанске марке дао је Борба Андрејевић Кун.

Касније, лик Маршала Тита, председника СФРЈ и СКЈ, налази се на поштанским маркама које Заједница југословенских ПТТ издаје поводом ослобођења земље, прославе 1. Маја, Дана ЈНА, јубилеја којима се обележавају датуми наше револуционарне прошлости као и на посебним емисијама посвећеним рођенданима Председника Тита и Дану младости.

За прву емисију поштанских марака поводом ШЕЗДЕСЕТОГ РОБЕНДАНА МАРШАЛА ТИТА — 25. маја 1952. године, коришћене су слике Б. А. Куна, Божидара Јакца и скулптора А. Августинчића. У својим сећањима на портретисане личности, забележено је сећање на ПОРТРЕТ ПРЕДСЕДНИКА ТИТА, који је Јакац радио децембра 1946. — јануара 1947., а на основу кога је штампана поштанска марка 1952. године.

Тај цртеж Председника Тита израдио сам на цинканој плочи у високом бакропису, па сам га прикључио збирци „Партизански портрети“.

У паузама смо разговарали, а друг Тито је причао о неким врло занимљивим догађајима. Тако је причао како је из окупираног Београда, за време рата, отишао у пратњи неког генерала који му је носио кофер, а то није било исправно, рекао је, јер официр не сме да носи пртљаг. На друму по изласку из града, пришла им је немачка патрола. Тито је револвер који је имао код себе, спретно сакрио у часопис, и пошто су морали да подигну руке, претражили су их, али руке нису прегледали. Тако су наставили пут“.

На паноима, ликовна решења и поштанске марке. Нацрти: Борба Андрејевића Кун, Божидара Јакца, Т. Крњајића, С. Грујића, П. Младеновића, М. Зламалика, Б. Лазаревића, А. Миленковића, Б. Прудникова и О. Мујацића. Међу њима у хронолошком реду и два овогодишња издања: „Славне личности“, у оквиру емисије ЕВРОПА-ЦЕПТ и комеморативно издање (две вредности) које данас желе да имају сви Југословени.

Писма са овим маркама данас, путују и стижу у све крајеве наше земље и најудаљеније крајеве света.

ЈУГОСЛАВИЈА

Postoje u našoj bogatoj svakidašnjici različiti i raznovrsni načini da se istorija naše revolucije, našeg razvoja i stvarnosti, utka u ono što potom zovemo svojom kulturnom baštinom i čuvamo kao istorijsko nasleđe i nauk za naredne generacije. Za razliku od većine muzejskih ustanova kod nas i u svetu, koje su prevashodno usmerene da čuvaju i neguju tu baštinu, Muzej „25. maj“ je već godinama u prilici da neposredno učestvuje i u njenom stvaranju.

Život i delo predsednika Tita, čime je aktivnost Muzeja „25. maj“ uglavnom opredeljena, neiscrpan je izvor i blago koje se neprekidno svakodnevno stvara, obnavlja i dopunjuje. Aktivnosti ovog Muzeja najčešće i predstavljaju analitički prikaz našeg aktuelnog trenutka, vremena koji živimo, događaja u kojima najneposrednije učestvujemo, pregalaštva našeg Predsednika, naše drugovanje sa njim, naše zajedničke napore koje ulažemo sledeći njegov put, neizmernu ljubav naših naroda i narodnosti prema njemu. Za nove generacije naše omladine i pionira, koliko i za odrasle, to je istovremeno najdragocenija tekovina, naša čitanka i bukvar, ali i stalni radni podsticaj i putokaz budućnosti. Rođendan predsednika Tita istovremeno je i najveći praznik omladine i pionira Jugoslavije. Taj praznik veliki je podsticaj stvaralaštvu i radu, entuzijazmu omladine da odgovorno i spremno preuzima svoje obaveze i zadatke. Dan mladosti se slavi i obeležava u svakom kraju naše zemlje, on je inspiracija za mnoge radne pobeđe i umetnička ostvarenja.

Filatelija nije grana nauke, umetnosti a ni muzeološka disciplina. Ona je prevashodno društvena aktivnost ljudi u slobodnom vremenu, ali koja nosi u sebi elemente nauke, kulture, obrazovanja, učenja o lepom i podrazumeva sakupljanje i čuvanje, kao svoj metod. I pored toga, filatelija je postala sastavni deo aktivnosti ovog Muzeja. Naime, ovo je već treća filatelistička izložba u okviru šireg muzeološko-istraživačkog projekta „Tito u filateliji“. Očigledno da na ovom planu postoji širok i dubok splet, s jedne strane obilja postanskih dokumenata koji su svojim istorijskim i kulturno-političkim znanjem prerasli svoju prvobitnu praktičnu namenu, zatim, interesovanja velikog broja ljudi da te dokumente sakupljaju, obrađuju, čuvaju i, na zaista atraktivan i umetnički način izlažu i, s druge strane, Muzeja „25. maj“, koji u okviru svoje redovne aktivnosti sve više i uspešnije postaje mesto okupljanja i filatelističkog rada najširereg kruga naših brojnih sakupljača maraka, koliko i potencijalnih filatelista iz redova omladine i pionira koji su i najčešći posetioci ove ustanove.

Međutim, ovogodišnja filatelistička izložba nosi poruke svima jer je i Dan mladosti, 25. maj — rođendan druga Tita, podjednako praznik svakog od nas.

Osnovna nit, prisutna na ovogodišnjoj filatelističkoj izložbi „Dan mladosti“, prikazuje način obeležavanja majskih svečanosti i učestvovanja u njima naše Zajednice jugoslovenskih pošta, brojnih filatelističkih društava, radnih organizacija i ustanova. Dečji crteži, šarenilo boja, veselost igre i radost življenja, obeležja mladosti na markama, prigodnim kovertima i žigovima, rečito i ubedljivo

govore da se praznik mladosti podjednako nadahnuto obeležava u Štipu, Banja Luci, Zaječaru, Brežicama, Somboru, Splitu, Ivangradu, Bečeju, Njivicama na Krku, Prilepu, Travniku, Smederevskoj Palanci, Slovenskim Konjicama, Kragujevcu, Prištini ili Beogradu, Koliko je tu izuzetnih likovnih rešenja naših najistaknutijih umetnika na prigodnim kovertima iz Zagreba, Bitolja, Mostara, Ljubljane, Titovog Užica, Vršca, Slavenskog Broda, Titograda ili Pule. Na ovoj izložbi će posetioci često videti i potpis Predsednika Tita na njima. Treba reći da su uspela atraktivna idejna rešenja za prigodne žigove ovim povodom, najčešće rezultat invencije samih filatelista i njihov amaterski doprinos ovim svečanostima.

Zajednica jugoslovenskih pošta već dugi niz godina, pored izuzetno lepih maraka sa likom druga Tita, izdaje povodom Dana mladosti serije maraka koje prikazuju cveće i životinje, uglavnom našu floru i faunu. To su istovremeno i naše najlepše i najvrednije marke. Nema filateliste, posebno u redovima omladine i pionira, koji ne želi da ih ima u svojoj kolekciji. Zajednica jugoslovenskih pošta je na taj način jedan od stalnih aktera majskih svečanosti i putem svojih izdanja, koja na razglednicama, pismima i dopisnicama putuju celim svetom, obavestava narode sveta o našem prazniku mladosti a u zemlji podstiče istovremeno nove sakupljače da se bave ovim korisnim društvenim zanimanjem.

Posetioci izložbe videće na brojnim prigodnim kovertima rodnu kuću predsednika Tita u Kumrovcu, lik Predsednika kao Vrhovnog komandanta u Narodnooslobodilačkoj borbi, kao Maršala i Predsednika SFRJ, za govornicom na partijskim kongresima, u društvu sa najmlađima i kao mislioca i državnika.

Brojne manifestacije koje se u raznim krajevima zemlje održavaju u okviru proslave Dana mladosti svake godine, našli su svoja obeležja i kroz filateliju. Sportska takmičenja, šahovski turniri, omladinske i pionirske manifestacije bratstva i jedinstva, drugarstva i igre, brojne pionirske i omladinske filatelističke izložbe lokalnog, regionalnog, republičkog i jugoslovenskog karaktera, zatim organizovanje ovim povodom prigodne avionske, balonske, raketne, padobranske i golubije pošte, širok spektar različitih aktivnosti za Dan mladosti, nalazi se na ovoj izložbi putem filatelije zabeležen.

Izlagачi na ovogodišnjoj izložbi su među najpoznatijim sakupljačima maraka i drugog filatelističkog materijala u ovoj oblasti. Oni su izlagali i na prethodnim filatelističkim izložbama u ovom Muzeju, kao i na drugim izložbama u

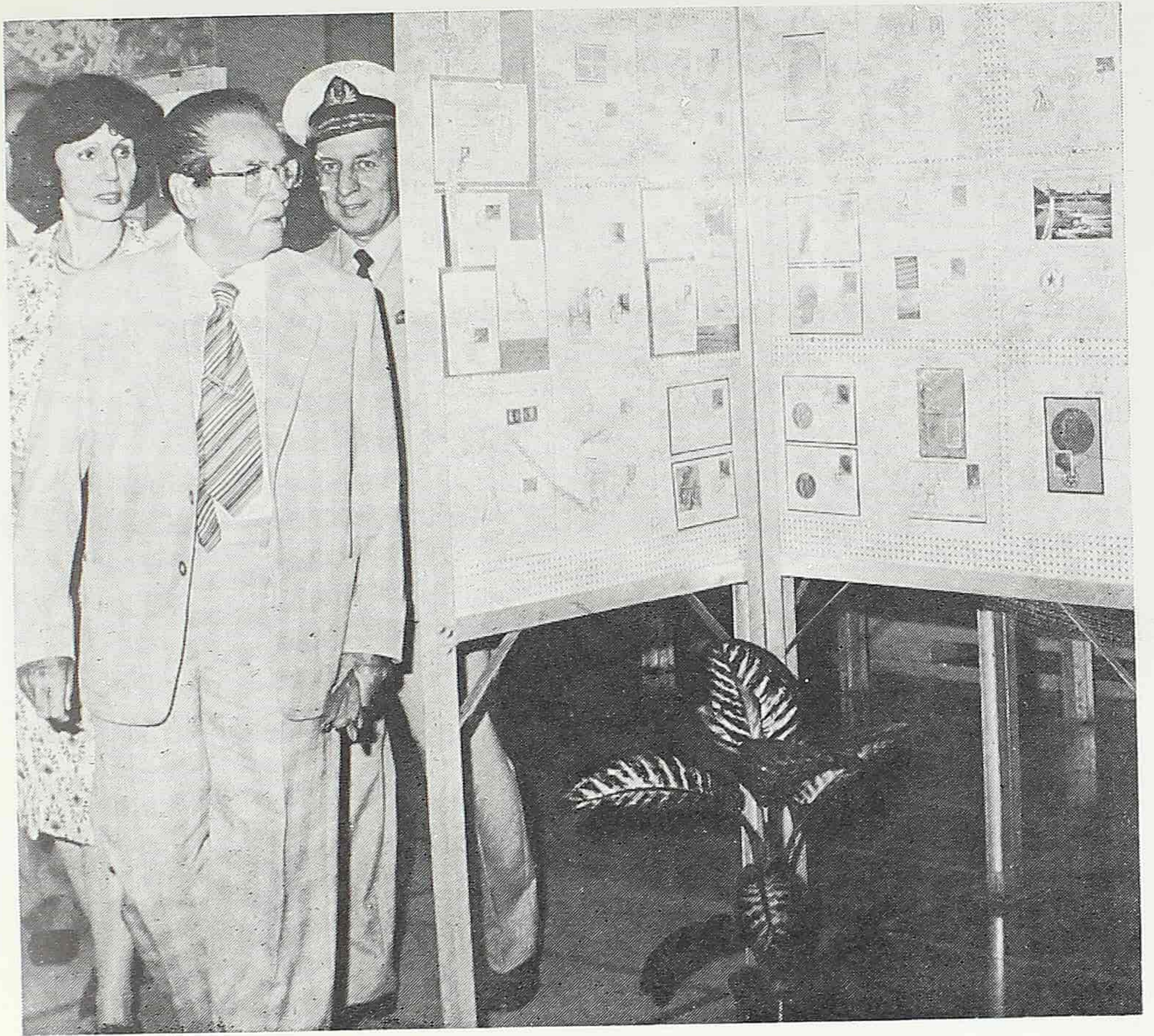

zemlji i inostranstvu i stoga im je i pripala čast da ove godine, putem svojih zbirki, na jedan posve drugačiji način uključe filateliju i Muzej „25. maj” u praznovanje posvećeno mladosti, bratstvu i jedinstvu među našim narodima i narodnostima, miru i prijateljstvu među omladinom celog sveta. To je, uz podsticaj razvoju omladinske i pionirske filatelije u nas, najvažnija poruka ovogodišnje izložbe „Dan mladosti”.

Ovo je novi veliki doprinos Muzeja „25. maj” i filatelista Jugoslavije radnom i svečanom obeležavanju Dana mladosti. Istovremeno to je novi i snažan podstrek razvoju filatelije u našoj sredini. Produblivanjem filatelističke teme „Dan mladosti”, obezbeđuju se novi prodori u obradi širokog projekta „Tito u filateliji” i preduslovi za otvaranje novih prostora i okupljanje novih izlagača na sličnim izložbama u ovoj ustanovi narednih godina.

Jovan Reljin: Uvodna reč u katalogu izložbe „DAN MLADOSTI” u Muzeju „25. maj”, maja 1980. godine.

Fotografije druga Tita objavljene u ovom broju časopisa, načinjene su prilikom njegove posete Muzeju „25. maj” i razgledanja Filatelističke izložbe „Tito u filateliji”, 23. maja 1979. godine.

JOSIP
BROZ
TITO
1892
1980

